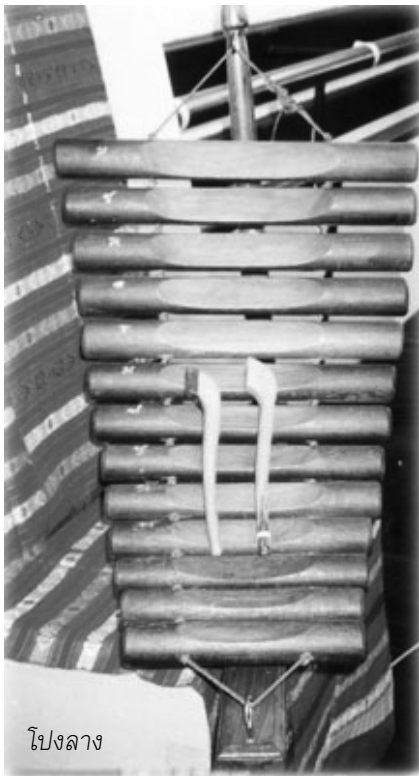

เครื่องดนตรีจากกาฬสินธุ์

โปงลางหรือบางแห่งเรียกว่า หมากกลิ้งกล่อม หมากเดอะเดิน เป็นเครื่องดนตรีที่พัฒนามาจาก "เกราะลอ" หรือ "ขอลอ" มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่าเดิมที่ท้าวพรหมโคตรได้อพยพมาจากประเทศลาวเข้ามาอยู่ฝั่งไทยได้คิดทำเกราะลอ โดยคิดเลียนแบบจากเกราะที่ใช้ตีตามหมู่บ้าน เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องการเรียกลูกบ้านมาประชุมแจ้งเหตุต่างๆ โดยนำเกราะลอที่ทำจากไม้เหลื่อมมัดเรียงกันด้วยเถาวัลย์ มีอยู่ 6 ลูก 5 เสียง มีเสียง ซอล ลา โด เร มี (ซอลสูง) เพื่อตีไล่ฝูงนกกาที่มากินข้าวในไร่

โปงลาง

ต่อมาท้าวพรหมโคตรได้ย้ายมาอยู่บ้านกลางหมื่น อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถ่ายทอดการตีเกราะลอให้แก่นายปาน ต่อมานายปานเสียชีวิตลง นายขาน ผู้เป็นน้องชายได้สืบทอดการตีเกราะลอมาและได้ถ่ายทอดให้ นายเปลื้อง ฉายรัศมี ซึ่งได้ทำการปรับปรุงการทำเกราะลอ โดยใช้ไม้หมากหาด(มะหาด) ซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็ง เวลาตีแล้วไม่บวมง่าย มีเสียงดังกังวาน มีการเพิ่มลูกจาก 9 ลูก เป็น 12 ลูก และ 13 ลูก เพิ่มจาก 5 เสียง เป็น 6 เสียง พร้อมกับคิดลายใหม่ๆ เพิ่มขึ้นคือ ลายอ่านหนังสือใหญ่ ลายอ่านหนังสือน้อย ลายสุดสะแนน ลายสร้อยและลายเซ และได้เปลี่ยนชื่อจากเกราะลอมาเป็น "โปงลาง"

อุปกรณ์- การเล่นโปงลางต้องประกอบไปด้วยดนตรีพื้น

บ้าน ได้แก่ แคน ซอ พิณ หมากกั๊บกั๊บก กลอง ไท นอกจากนี้ปัจจุบันได้พัฒนาขึ้นโดยมีนักร้องและผู้ร้ายรำประกอบเสียงดนตรีในวงโปงลางอีกด้วย

วิธีการเล่น-ทำนองลายโปงลางที่บรรเลงนั้น ได้จากการเลียนเสียงธรรมชาติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสาน เช่น

1.ลายลมพัดพร้าว ลีลาของเพลงแสดงถึงเสียงลมที่พัดมาถูกใบมะพร้าวจะแกว่งสะบัดตามแรงลมกลายเป็นเสียงและลีลาที่น่าฟังยิ่ง

2.ลายโปงลาง ลีลาของเพลงนี้จะทำให้ผู้ฟังนึกถึงเสียงกระดิ่งผูกคอวัวที่ตั้งอยู่ไม่ขาดระยะมองเห็นวัวเดินตามกันเป็นทิวแถวข้ามทุ่ง

3.ลายช้างขึ้นภู ลีลาของเพลงจะมีความเนิบช้าสง่างามเหมือนลีลาการเดินทางของช้างที่กำลังเดินขึ้นภูเขาสูง

4.ลายแมงกูดมดอกไม้ ลีลาของเพลงจะทำให้มองเห็นภาพของแมลงกูดที่บินวนเวียนดูต้นน้ำหวานจากเกสรดอกไม้เป็นหมู่ๆ พร้อมกับส่งเสียงร้องด้วยความสดชื่นรื่นเริง

5.ลายนกไซบินข้ามทุ่ง ลีลาของเพลงบรรยายถึงลีลาของนกที่บินเป็นหมู่ข้ามท้องทุ่งอันเขียวชอุ่มด้วยนาข้าว

6.ลายแม่ฮ้างกล่อมลูก ลีลาของเพลงสะท้อนให้เห็นถึงความอ้างว้างว่าเหวของหญิงที่ถูกสามีทอดทิ้งต้องกล่อมลูกอยู่เดียวดายตามลำพัง

นายเปลื้อง ฉายรัศมี
www.weteethai.com

7.ลายภูไทยเลาะดู

ลีลาของเพลงแสดงถึงภาพชีวิตของหนุ่มสาวภูไทที่มักจะแวะเวียนไปพบกับหญิงสาวตามบ้านต่างๆ ในเวลาค่ำ

นอกจากนั้นยังมีลาย "กาแต่นก้อน" จะใช้เทียบเสียงโปงลางแต่ละลูกหลังจากทำเสร็จเรียบร้อย ซึ่งถือเป็นลายครูของโปงลาง และลายอื่นๆ อีก

ซึ่งถือเป็นลายหลัก คือ ลายอ่านหนังสือใหญ่ อ่านหนังสือน้อย สุดสะแนน ลายสร้อย และลายเซ ซึ่งเพียงฟังจากชื่อก็จะรับรู้ถึงท่วงทำนองของเพลงที่กลิ่นกรองมาจากชีวิตพื้นบ้าน และธรรมชาติรอบข้าง

"โปงลาง" เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองของอีสานชนิดหนึ่ง ที่ถือกำเนิดที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงถือเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัด

กาฬสินธุ์มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ โดยเฉพาะผู้สืบทอด และอนุรักษ์ไว้ คือ **นายเปลื้อง ฉายรัศมี** ศิลปินแห่งชาติ "โปงลาง" จึงควรแก่การอนุรักษ์และถ่ายทอดให้เยาวชนรุ่นหลังได้ทราบ และตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมและคุณค่ามิตติของบุคคลที่น่ายึดถือเป็นแบบอย่างสืบทอดไว้ตราบนาน

คำสตติ นายเปลื้อง ฉายรัศมี

ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน)

นายเปลื้อง ฉายรัศมี เป็นนักดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีความสามารถพิเศษสามารถเล่นและถ่ายทอดการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสานได้เกือบทุกชนิด ทั้ง พิณ แคน ซอ โปงลางและอื่นๆ โดยเฉพาะ "โปงลาง" นั้น สามารถเล่นและถ่ายทอดการเล่นได้เป็นพิเศษ และที่สำคัญที่สุดคือเป็นผู้ศึกษา ค้นคว้า ปรับปรุงและพัฒนาโปงลางมาตลอดระยะเวลา 40 ปี จนทำให้ "เกราะลอ" ซึ่งเป็นเพียงสิ่งที่ใช้ตีไล่นก กา ตามไร่ตามนา พัฒนามาเป็น "โปงลาง" ที่มีสภาพเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงไพเราะ กังวาน และให้ความรู้สึกของความเป็นพื้นบ้านอีสานอย่างแท้จริงเป็นที่นิยมกันแพร่หลายและยอมรับกันว่า "โปงลาง" เป็นเครื่องดนตรีเอกลักษณ์ของภาคอีสานเคียงคู่กับ "แคน" ซึ่งมีอยู่ก่อนแล้ว จึงสมควรยกย่องและเชิดชู นายเปลื้อง ฉายรัศมี ไว้ในฐานะเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน) อย่างแท้จริง

ประวัติ - นายเปลื้อง ฉายรัศมี เป็นบุตรของ นายคง นางนาง ฉายรัศมี เกิดเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2475 ที่บ้าน

เลขที่ 7 บ้านนา ตำบลม่วงนา อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านนา ถิ่นกำเนิด ปัจจุบันพักอยู่บ้านเลขที่ 157 หมู่ 13 ตำบลเหนือ บ้านโพนทอง อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และทำงานอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์

นายเปลื้องแต่งงานครั้งสุดท้าย พ.ศ. 2519 กับนางยุพิน ฉายรัศมี ซึ่งมีอาชีพทำนา มีบุตรชาย 2 คน และหญิง 1 คน

เมื่ออายุ 27 ปี นายเปลื้อง เข้าทำงานเป็นลูกจ้างชั่วคราว อยู่ที่โครงการเขื่อนลำปาว (พ.ศ. 2502 - 2510) ต่อมา พ.ศ. 2516 สอบบรรจุเป็นลูกจ้างประจำ อยู่ในสำนักงานป่าไม้ จังหวัดกาฬสินธุ์ จนถึง พ.ศ. 2519 จึงได้ลาออก ในปี พ.ศ. 2520 เข้าทำงานที่ชลประทานจังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาปี พ.ศ. 2521 ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดนครพนม ถึงปี พ.ศ. 2524 ย้ายมาทำงานที่อ่างเก็บน้ำห้วยมโน บ้านนา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ในด้านผลงานนั้น นายเปลื้อง ฉายรัศมี เป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน สามารถเล่นและสอนถ่ายทอดได้ทั้ง พิณ แคน ซอ โปงลาง และเครื่องดนตรีอื่นแทบทุกชนิดในภาคอีสาน โดยเฉพาะโปงลางนั้น มีความสามารถเล่นได้ดีเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ที่วิวัฒนาการดนตรีชนิดนี้ขึ้นมา

ร่วมสนับสนุน

โครงการอาหารกลางวันและการศึกษาแก่เยาวชนในชนบทไทย

โดย

สุสานไทยฮอลลีวูด ∞ FD 1651 Hollywood Forever

บริการฌาปนกิจศพ-ฝัง

เพื่อให้วันสุดท้ายของผู้จากไปมีความสง่างาม
โปรดมอบหมายให้เราได้ทำหน้าที่แทนญาติมิตร

จากชั้นตอนของโรงพยาบาล พิธีกรรม จนถึงวันรับเข้าอัฐิอย่างถูกกฎหมายและประหยัด
โดยทีมงานคนไทย..... **พัชรวิวรรณ ชัยสมบูรณ์ (Patsy)**
โทร (818)985-9289 มือถือ (310)991-4440
สำนักงาน (323)469-1181

Hollywood Forever : 6000 Santa Monica Blvd. Los Angeles , CA. 90038
Tel : 323-469-1181 www.forevernetwork.com

พัชรวิวรรณ ชัยสมบูรณ์ (Patsy) และทีมงาน